

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ (2023/2024-22)

DÜNYA KADINA YÖNELİK ŞİDDETİ ÖNLEME GÜNÜ 25 KASIM (2023)

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) 2002 yılında yayınlamış olduğu "Şiddet ve Sağlık Raporu"nda şiddeti "kendisine, bir başka kişiye, herhangi bir gruba ya da topluma karşı gücün, uygulayarak ya da tehdit yoluyla fiziksel ya da psikolojik zarara, gelişme engeline ya da ölüme sebebiyet vermesine yol açacak şekilde kasıtlı bir biçimde kullanılması" olarak tanımlamıştır.¹ Kadınlara yönelik şiddet ise Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından "kamusal veya özel yaşamda gerçekleşmiş olmasına bakılmaksızın kadınlara fiziksel, cinsel veya psikolojik zarar veya acı verme veya vermeye yönelik tehditler, zorlama veya keyfi özgürlükten yoksun bırakma eylemi " olarak tanımlanmaktadır.²

Kadınlara yönelik şiddet, toplumsal cinsiyet eşitsizliği sonucu oluşur. Coğrafi şartlar, ekonomik durum ve eğitim düzeyinden bağımsız olarak bütün dünyada ve çoğu kültürde yaygın görülen bir insan hakkı ihlali olan kadına yönelik şiddetin ortaya çıkmasını, tekrarlanmasını ve ağırlığını etkileyen pek çok faktör vardır. Ancak kadınlara yönelik şiddetin önlenilebileceğini ve olumsuz etkilerinin hafifletilebileceğini vurgulamak son derece önemlidir.^{3,4}

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 1979 yılında kabul edilen 'Kadınlara Karşı Her Türül Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi'ne (CEDAW) rağmen, kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddet, dünya çapında yaygın bir sorun olmaya devam etmektedir. Bugün dünyadaki devletlerin üçte ikisinde kadınları hedef alan aile içi şiddet/ev içi şiddet yasalarla yasaklanmıştır. Ancak hala 49 ülkede kadınları aile içi şiddetten koruyan yasa bulunmamaktadır. Yine 37 ülkede tecavüz suçluları tecavüz ettiği kadını/kız çocuğu ile evlenirse ceza almaktan kurtulmaktadır.⁵

Günümüzde dünyada her üç kadından biri yaşamının herhangi bir döneminde yakın partneri tarafından fiziksel ya da cinsel şiddete maruz kalmaktadır. Dünya Sağlık Örgütü tarafından yapılan bir araştırmaya göre evli kadınlar arasında fiziksel ya da cinsel şiddet yaygınlığı %15-71 arasında değişmektedir.⁶ Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) tarafından 2020 yılında partneri tarafından fiziksel ve/veya cinsel şiddet gören 15 ve üzeri yaş grubu kadın oranının Avrupa ve Merkez Asya'da yaklaşık %28, Güney Asya ve Sahra Altı Afrika'da %31, Bangladeş'te %52, Boliviya'da %59, Afganistan'da %51, Türkiye'de ise %38 olduğu bildirilmektedir. Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü tarafından ulusal düzeyde

¹ Seçgin, L., Arslan, T. & Tarı Selçuk, K. (2022). Türkiye'de Son Beş Yılda Kadına Yönelik Şiddet: COVID-19 Pandemisinin Etkisi . Humanistic Perspective, 4 (1), 28-43. DOI: 10.47793/hp.1025470

² UNESCO, International Day for the Elimination of Violence against Women [https://www.iesalc.unesco.org/en/evento/international-day-for-the-elimination-of-violence-against-women/#:~:text=25%20November%202023%20hora%3A%208,00%20am%20%2D%205%3A00%20pm&text=On%2025%20November%201960%2C%20the,Trujillo%20\(1930%2D1961\)](https://www.iesalc.unesco.org/en/evento/international-day-for-the-elimination-of-violence-against-women/#:~:text=25%20November%202023%20hora%3A%208,00%20am%20%2D%205%3A00%20pm&text=On%2025%20November%201960%2C%20the,Trujillo%20(1930%2D1961).). Erişim Tarihi: 10.11.2023

³ Abay, E., & Akın, A. (2021). Covid-19 salgınında; dünyada ve Türkiye'de Kadınlara yönelik şiddet ve toplumsal cinsiyet. *Sağlık ve Toplum*, 31(3), 11-16.

⁴ PAHO, International Day for the Elimination of Violence Against Women 2023- 16 Days of Activism against Gender-Based Violence <https://www.paho.org/en/campaigns/international-day-elimination-violence-against-women-2023-16-days-activism-against-gender> Erişim Tarihi: 10.11.2022

⁵ United Nations, International Day for the Elimination of Violence against Women <https://www.un.org/en/observances/ending-violence-against-women-day/background> Erişim Tarihi:12.11.2023

⁶ Ünal, B., & Gülseren, L. (2020). COVID-19 pandemisinin görünmeyen yüzü: Aile içi kadına yönelik şiddet. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 23(1), 89-94.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ (2023/2024-22)

yapılan araştırmalarda fiziksel, cinsel ve duygusal şiddete uğrayan kadın oranının 2008 yılında sırasıyla %39,3, %15,3, %44,0 ve 2014 yılında %35,5, %12,0 ve %43,9 olduğu bulunmuştur.

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, 25 Kasım 1960 tarihinde kadın ve aktivist kimlikleri nedeniyle Dominik diktatörü Rafael Trujillo'ya karşı mücadele eden ve suikasta uğrayan Mirabal kardeşlerin onuruna 25 Kasım 1999 yılında "Uluslararası Kadına Yönelik Şiddetin Ortadan Kaldırılması Günü" olarak ilan etmiştir.⁷ Ayrıca Birleşmiş Milletler, 2008'den bu yana küresel çapta soruna ilişkin farkındalığı artırmak, savunuculuk yapmak, zorluklar ve çözümler üzerine tartışma fırsatı yakalamak ve küresel eylemleri teşvik etmek amacıyla 25 Kasımdan 10 Aralık İnsan Hakları Gününe kadar 16 gün boyunca her yıl farklı temalarla çeşitli etkinlikler düzenlemektedir.⁸

Bu yılın teması "Kadına ve kız çocuklarına yönelik şiddeti önlemek için yatırım yapmak" olarak belirlenmiştir. Bu yılki tema şiddeti baştan durdurmak için çeşitli önleme stratejilerine yatırım yapmanın önemine odaklanmaktadır.⁴

Şekil 1. Kadına ve kız çocuklarına yönelik şiddeti önlemek için yatırım yapmak⁴

⁷UNESCO, International Day for the Elimination of Violence against Women
<https://www.iesalc.unesco.org/en/evento/international-day-for-the-elimination-of-violence-against-women/> Erişim Tarihi:12.11.2023

⁸United Nations, International Day for the Elimination of Violence against Women
<https://www.un.org/en/observances/ending-violence-against-women-day> Erişim Tarihi:12.11.2023

Bu doküman, Dr.Nagihan Büşra Balaban ve Dr.Mesut Hayri Öztürk tarafından, Dr. Nüket Paksoy Erbayday danışmanlığında 25.11.2023 tarihinde hazırlanmıştır. Bilgilendirme notunun aşağıda belirtilen şekilde kaynak gösterilmek şartıyla yazılı, elektronik,vb ortamlarda kullanılması önerilmektedir: Balaban NB, Öztürk MH, Paksoy Erbaydar N, Dünya Kadına Yönelik Şiddeti Önleme Günü-HÜTF Halk Sağlığı AD Toplum İçin Bilgilendirme Serisi 2023/2024-22- [Internet] <http://www.halksagligi.hacettepe.edu.tr/>. Erişim:21.11.2023.